

Joroisten kunta

Tarkastuslautakunta

Arviointikertomus vuodelta 2022

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
Tarkastuslautakunta:	3
Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toimivalta	3
Sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden valvonta	4
Tilintarkastuksen järjestäminen	4
YLEISTÄ	4
Tavoitteiden toteutumisen arviointi	5
Talouden ja toiminnan tavoitteet	7
TOIMIALAT	8
Tekninen toimiala	8
Kuntatekniikka	9
Kiinteistö- ja ruokapalvelut	11
Sivistystoimi	13
Perusturva	19
Kunnan talous	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
PUHEENJOHTAJAN PALSTA	23

JOROISTEN KUNTA

Arviointikertomus vuodelta 2022

Kunnanvaltuuston toimikaudeksi 2021–2024 valitsemina tarkastuslautakunnan jäseninä ja varajäseninä ovat toimineet vuonna 2022 seuraavat henkilöt:

Tarkastuslautakunta:

Jäsenet	Varajäsenet
Marja Huupponen, pj	Salme Viljakainen
Jarno Pettersson, vpj	Hilkka Hytönen
Heidi Aholainen	Jani Onikki
Keijo Korelin	Eero Holopainen
Kari Otranen	Päivi Immonen

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toimivalta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan suorittaman arvioinnin tulokset raportoidaan kunnanvaltuustolle osoitetussa arviointikertomuksessa sekä mahdollisissa väliraporteissa. Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 121 §:ssä ja kunnan hallintosäännössä.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävät:

1. Arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksen mukaisella tavalla.
2. Arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista ja taloussuunnitelman riittävyttä
3. Huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteen sovittamisesta
4. Valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisesta ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.
5. Valmistelee kunnanhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi.

Hallintosäännön 68 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on lisäksi:

- 1) seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
- 2) huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat

tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa,

- 3) tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Tarkastuslautakunta on kokouksessaan 13.10.2022 § 30 hyväksynyt toimikautensa 2021–2024 arviointisuunnitelman ja työohjelman vuodelle 2022. Lautakunta on kokoontunut vuoden 2022 aikana nykyisellä kokoonpanolla 7 kertaa ja vuoden 2023 aikana kolmesti. Lautakunnan kokouksissa ovat käyneet kuultavana tekninen johtaja Petri Miettinen, kunnanjohtaja Jaakko Kuronen, sosiaali- ja terveysjohtaja Soile Merilä, palvelupäällikkö Reetta Kettunen, talous- ja hallintojohtaja Vesa Ellonen ja sivistysjohtaja Heli Kukkohovi. Kuultavat ovat kertoneet toiminnastaan ajankohtaiset asiat tarkastuslautakunnan arviointityön suorittamiseksi.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2022 painopistealueena on ollut sosiaali- ja terveystoimi, tekninen toimiala ja kunnanhallitus. Lisäksi lautakunta on perehtynyt kunnan ja kuntakonsernin toiminnan arviointiin. Tarkastuslautakunta on perehtynyt arviointityönsä suorittamiseksi vuoden 2022 tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja talousarvioon. Lautakunta on perehtynyt toimielinten pöytäkirjoihin ja tehnyt muita havaintoja kunnan toimintaan ja talouteen liittyen. Tilintarkastaja on raportoinut tilintarkastuksen edistymisestä sopimuksen mukaisesti.

Sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden valvonta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset kunnanvaltuustolle tiedoksi vuosittain. Tarkastuslautakunta on vuoden 2022 aikana käsitellyt sidonnaisuusilmoitukset kokouksessaan 10.2.2022 § 4, 22.11.2022 § 39 ja 8.12.2022 § 45.

Tilintarkastuksen järjestäminen

Tarkastuslautakunta on kilpailuttanut lakisääteisen tilintarkastuksen syksyllä 2018 tilikausien 2019–2021 tarkastuksesta. Sopimuksessa on kaksi optiovuotta. Tarkastuslautakunta esitti valtuustolle kokouksessaan 18.11.2021 §39, että kunta käyttää kaksi optiovuotta tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy:n ja Joroisten kunnan välisen tilintarkastussopimuksen mukaisesti. Kunnanvaltuusto hyväksyi tarkastuslautakunnan esityksen kokouksessaan 13.12.2021 §84.

Tilintarkastajan tehtävistä säädetään kuntalain 123 §:ssä. Tilintarkastaja on antanut työohjelman tiedoksi tarkastuslautakunnalle 13.10.2022 § 30. Lisäksi tilintarkastaja on antanut sopimuksen mukaisesti väliraportin tarkastuksen etenemisestä tarkastuslautakunnan kokouksessa 2.2.2023 § 5.

Tilintarkastaja on antanut tarkastuslautakunnalle loppuraportin kokouksessa 26.5.2023. Tilintarkastuskertomuksessa 26.5.2023 on tilintarkastaja antanut lisätiedon liittyen Joroisten Musiikkiyhdistys ry:lle myönnetystä 25.000 euron lainan takauksesta. Kunta ei ole vaatinut takaukselle Kuntalain 129 §:n mukaista vastavakuutta. Lisäksi tilintarkastaja on antanut asiasta tilintarkastuspöytäkirjan kunnanhallitukselle.

YLEISTÄ

Vuosi 2022 jää historiaan maailmanlaajuisen koronavirusepidemian (Covid-19) aiheuttaman epävarmuuden ja Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan johdosta. Kuntien järjestämis- ja rahoitusvastuu sote-palvelujen

tuottamisesta siirtyi 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueille. Joroislaisten sote-palvelut on järjestänyt vuoden alusta alkaen Pohjois-Savon hyvinvointialue. Historiallisen suuri rakennemuutos onnistui kunnan osalta kohtuullisen hyvin sote-palvelujen pysyessä lähes ennallaan, mutta paikallisen pelastuslaitoksen yksikön valmiustaso laski vastuun toiminnasta siirryttyä Leppävirralle. Ukrainalaisia sotapakolaisia on saapunut Joroisiin n. 100 henkeä.

Haasteita kunnalle ja kuntalaisille aiheutti lainojen korkojen, sekä elintarvikkeiden, sähkön ja polttoaineiden hinnan nousu Ukrainan sodan johdosta. Hintojen kallistuminen näkyi mm. teknisen toimen käyttötalouden menoissa. Verotulot ja valtionosuudet kehittyivät kuitenkin positiivisesti ja valtion korona-avustuksia kohdistui Joroisten kunnalle vielä noin 588 000 €. Ilman valtion koronatukea ja Essoten kalliinhoidon rahaston maksuosuutta ylittävää korvausta olisi tilikauden tulos muodostunut kuitenkin alijäämäiseksi.

Merkittävä investointi kunnalle oli vesitornin peruskorjaus ja tilinpäätöksessä merkittävä tekijä kunnantalon osakkeiden osan alaskirjaus 300 000 €.

Kunnan taloudellinen asema parani tilikauden ylijäämäisen tuloksen myötä. Kunnan ja kuntakonsernin tulos on tilanteeseen nähden kohtuullinen; kunta 0,36 milj. euroa ja kuntakonserni 0,775 milj. euroa. Kunnan taloudellinen asema on kuitenkin edelleen kokonaisuutena arvioituna haasteellinen ja uutta talouden tasapainotusohjelmaa ollaan viemässä käytäntöön. Tarkastuslautakunta korostaa, että koronaepidemian johdosta saadut avustukset ovat kertaluontoisia ja niillä ei pitkällä aikavälillä ratkaista kuntatalouden haasteita. Tämän johdosta kunnanvaltuusto päättämään uuden talouden tasapainottamisohjelmaa on edelleen jatkettava ja tehostettava.

Taseen tunnusluvuissa olisi kiinnitettävä huomiota etenkin muutamaan tärkeään tunnuslukuun: kunnan vuoden 2022 omavaraisuusaste oli 47,4 (45,3) % ja koko kuntakonsernin 29,0 (27,2) %, joka on huono ja merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta. Pääsääntönä voidaan pitää, että 50 % tai sitä alhaisempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Lainat asukasta kohden oli 4.495 euroa ja kuntakonsernin jopa 7.177 euroa. Kuntastrategiassa on tavoitteeksi asetettu, ettei lainaa olisi yli 3000 euroa/asukas. Positiivista on, että tilikauden aikana kunnan omavaraisuusastetta on saatu nostettua ja lainan määrää asukasta kohden on vähennettyä.

Joroisten kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Suhteellinen velkaantuneisuus on 69,4 % (77,1) ja luku on edelleen suhteellisen korkea. Mitä pienempi arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla olisi selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Aiemmillä tasapainotusohjelmalla ei ole saatu tasapainotettua kunnan taloutta riittävästi, jolloin uuden tasapainotusohjelman mukaisten toimenpiteiden merkitys tasapainoisen kuntatalouden saavuttamiseksi korostuu.

Kunnan asukasmäärä oli 4.543 (4.626), eli laskua oli 83 asukasta edellisvuodesta. Kunnan asukasluvun ennakoidaan jatkavan vähenemistään. Kunnan tulee ottaa huomioon palvelurakenteen ja toiminnan suunnittelussa kunnan vähenevä asukasmäärä. Hyvin suunniteltua sopeutusta ja resursointia tarvitaan tulevaisuudessa toimialoittain, jotta palvelut pystytään tuottamana kustannustehokkaasti vähenevälle väestölle.

Tavoitteiden toteutumisen arviointi

Kuntalain 7. luvun 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä toteutumisen arviointi ja seuranta. Joroisten kuntastrategia vuosille 2018–2022 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 18.6.2018 §29 ja uusi kuntastrategia vuosille 2022–2030 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 3.10.2022 § 38. Kuntastrategian mukaan

- Joroinen tunnetaan houkuttelevasta ja turvallisesta ympäristöstään asua ja yrittää

- Kunnassa toimitaan yhteistyössä kehittyen, kestävä talous huomioiden
- Kuntalaisten palveluiden laadusta ei tingitä
- Hyvinvointia saamme luonnosta, liikunnasta ja kulttuurista
- Vahvistetaan Keski-Savon kuntien elinvoimaa lisäämällä itsenäisten kuntien yhteistyötä

Kuntalain 13. luvun 110 §:n mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntastrategiassa on määritelty seuraavat kunnan ja kuntakonsernin taloudelliset tavoitteet

1. Kuntatalouden hoidon vähimmäistavoitteena on, että kumulatiivista alijäämää ei kerry
2. Konsernin tasolla tarkasteltuna alijäämän tulee olla selkeästi alle 500 €/asukas
3. Kunnan sekä konsernin lainamäärän kehitystä tulee arvioida osana talousarvion laadintaa siten, että kunnan maksuvalmius sekä kyky vastata palveluvelvoitteista ei vaarannu

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTI KUNTASTRATEGIAN TOTEUTTAMISESTA

Kuntastrategia on kokonaisuutena selkeä ja asetetut tavoitteet tukevat kuntastrategian mukaista toimintaa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa on otettu riittävällä tavalla huomioon kuntalain 13. luvun 110 §:n vaatimukset. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tavoitteet asetetaan jatkossakin siten, että tavoitteet tukevat strategian mukaista toimintaa.

Kuntastrategiassa määritettyjen tavoitteiden toteuma

1. Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä kehityksenä, että kuntatalouden hoidon vähimmäistavoite on toteutunut. Tilinpäätöksen 31.12.2022 mukaan edellisten tilikausien ylijäämä on 7.878.000 euroa ja tilikauden ylijäämä 362.403 euroa.
2. Tilinpäätöksen 31.12.2022 konsernitaseen mukaan kertynyt ylijäämä on 2.390.000 euroa ja tilikauden ylijäämä 775.327 euroa. Kertynyt ylijäämä on 526 euroa / asukas (281 euroa / asukas). Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoite on toteutunut hyvin.
3. Kunnan lainakanta on tilinpäätöksessä 31.12.2022 noin 20,42 milj. euroa (22,17 milj. euroa). Kuntakonsernin lainamäärä on 32,61 milj. euroa (33,86 milj. euroa). Lainamäärä on kokonaisuutena pienentynyt kunnassa ja kuntakonsernissa. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että lainakanta on pienentynyt, mutta korostaa, että kunnan lainat ovat pääosin vaihtuvakorkoisia ja alttiita korkojen muutoksille. Korkojen noustessa myös kunnan korkokulut kasvavat.

Tarkastuslautakunta suosittelee

- *Tavoitteet määritellään jatkossakin siten, että ne ovat mitattavissa ja tähtäävät toimintojen kehittämiseen palvelun laadun tai kustannustehokkuuden kautta*
- *Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kuntastrategian mukaista tasapainoista kuntatalouden kehittämistä jatketaan tavoitteellisesti ja varaudutaan tulevaisuuden haasteisiin*

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että Joroisten strategiaan 2022-2030 nostetaan erikseen kunnan mittavat kärkihankkeet, jotka tähtäävät aurinko- ja muiden uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoon. Strategian

sanamuoto elinkeino-ohjelma on jo muuttunut muotoon elinvoimaohjelma, mikä samalla muutettaisiin oikein strategiaan

Talouden ja toiminnan tavoitteet

Kuntalain 7. luvun 37 §:n mukaan kunnan toiminnalle ja taloudelle asetettavista tavoitteista päättää kunnanvaltuusto. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset vuositavoitteet.

Vuoden 2022 talousarviokirjassa on esitetty sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet. Valtuusto on asettanut vuodelle 2022 seuraavat strategiset tavoitteet. Alla on arvioitu tarkastuslautakunnan näkökulmasta tavoitteiden toteumaa ja kuinka hyvin asetetut tavoitteet palvelevat kuntastrategian toteutumista.

Toiminnan tavoite	Toteuma
Valtuuston tavoitteet vuodelle 2022 ja taloussuunnittelun tavoiteasetanta	
Itsenäinen Joroisten kunta toimii aktiivisesti talouden tasapainon säilyttämiseksi. Talouden tasapainotila säilytetään toiminnan kulurakennetta kehittämällä, sekä tulorahoitusta lisäämällä. Talouden tasapainotilan ylläpitämiseksi tehtävät toimenpiteet hyväksytään vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä osana talousarviota.	Tilinpäätöksen mukaan tavoite on tilikaudella toteutunut, sillä kunta teki ylijäämäisen tuloksen, onnistui pienentämään velanmäärää ja nostamaan omavaraisuusastetta. Tarkastuslautakunta suosittelee aktiivisia toimia talouden tasapainotilan säilyttämiseksi myös tulevaisuudessa.
26.4.2021 hyväksytyn talouden tasapainotusohjelman vuosille 2021–2024 toimeenpanoa jatketaan.	Tasapainotusohjelmassa on asetettu vuodelle 2022 kustannuskehityksen parannustavoitteeksi vähintään 250 000 € vuoden 2019 tilipäätöslukuihin verrattuna. 2019 vuoden alijäämäinen tulos on saatu käännettyä jo kolmena vuotena peräkkäin ylijäämäiseksi. Korona-aika ja Ukrainan sota ovat tehneet kulujen ennakoinnista hankalaa, mutta mm. valtion korona-avustuksilla on ollut iso vaikutus kunnan positiiviseen tulokseen. Tarkastuslautakunta korostaa, että tasapainotusohjelman toimenpiteet tulee viedä käytäntöön suunnitelman mukaisesti ja arvioida toimenpiteiden vaikutusta kuntatalouden kehitykseen systemaattisesti.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kunnan toimintoja on aikaisemmin tehostettu. Uudessa tasapainotusohjelmassa kunta ei voi suoraan vaikuttaa kaikkiin toimenpiteiden toteutumiseen, mikä kasvattaa riskiä, ettei tasapainotusohjelma riitä saavuttamaan sille asetettuja tavoitteita. Kunnan tulee arvioida soteuudistuksen aiheuttaman kustannus- ja rahoitusrakenteen muutoksen vaikutusta tasapainoisen kuntatalouden kehitykseen. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että toimintaympäristön muutoksiin reagoidaan arvioimalla talouden tasapainottamistoimenpiteiden riittävyttä. Viime vuosien ylijäämäiset tulokset ovat kuitenkin luoneet kunnan taseelle kumulatiivista ylijäämää, mikä antaa mahdollisuuden ja aikaa kehittää kunnan toimintoja kustannustehokkaasti.

TOIMIALAT

Tekninen toimiala

Tekninen toimiala vastaa kunnan teknisen sektorin palvelujen tuottamisesta. Palveluihin sisältyvät toimialan hallinto, yhdyskuntasuunnittelu, kuntatekniikka, kiinteistöpalvelut ml. puhtaus- ja ruokahuolto sekä talonmies ja korjauspalvelut, maa- ja metsätilat, haja-asutusalueen vesihuolto, vesihuoltolaitos sekä ympäristötoimi. Lautakunta tuottaa palveluita kunnan omana työnään ja ostopalveluina. Teknisen toimialan yleinen tavoite on taata kuntalaisille toimiva infrastruktuuri ja laadukkaat teknisen alan palvelut kustannustehokkaasti.

Alla on esitetty teknisen toimialan mukaiset toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022, esitetty tilinpäätökseen perustuen tavoitteen toteuma ja arvioitu tavoitteiden toteuma tarkastuslautakunnan näkökulmasta. Tarkastuslautakunta on hyödyntänyt arviointityössään talousarvion ja tilinpäätöksen tietoja, lautakunnan pöytäkirjoja ja kokouksiin kutsuttuja kuultavia.

Toiminnan tavoite	Toteuma
Tekninen toimiala, kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022	
Pienhankintojen kilpailutusmenetelmän kehittäminen	Luodaan käytäntö, jolla voidaan suunnitella ja kilpailuttaa pienetkin hankinnat tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Käytäntö on luotu Pienhankintoja koskevat suunnittelut toteutettu konsulttisopimuksen pohjalta ja kilpailutettu sähköisesti. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että pienhankintojen kilpailutusmenetelmää on kehitetty tavoitteen mukaisesti.</i>
Yritystoiminnan rakennushankkeiden edistäminen mm. avustamalla yrityksiä hankkeen alkuvaiheessa sekä reagoimalla nopeasti kaavamuutostarpeisiin.	Teknisen toimen ja elinkeinotoimen nopea yhteinen reagointi yrityksen kontaktoidessa kuntaa tulevien rakennushankkeiden johdosta. Yhden kuukauden sisällä yrityksen 1. kontaktin jälkeen on pidetty hankkeen aloituspalaveri. Tila- ja tonttikyselyjä tuli yrityksiltä, mutta ne eivät johtaneet toimenpiteisiin vuoden aikana. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoite on olennaisin osin saavutettu.</i>

Tekniselle toimelle talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin. Toimiala on pystynyt myös noudattamaan talouden tasapainotusohjelmaan alalle asetettuja tavoitteita ja suoriutunut kokonaisuutena vuonna 2022 hyvin. Alla on esitetty määräraha- ja tulo- ja meno- taulukko sitovalla tasolla.

00042050 Hallinto ja yhdyskuntasuunnittelu				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	14000	425,98	-13574,02	Toimintatuottoja on kertynyt murto-osa talousarvioon verrattuna toteumaprosentin ollessa 3 %, onko budjetoinnissa mennyt jokin pieleen vai mihin tuotot ovat hävinneet?
Toimintakulut	-730159	-707813,84	22345,16	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 96,9 %
Toimintakate	-716159	-707387,86	8771,14	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 98,8%

Kuntatekniikka

Palveluyksikköön kuuluvat liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, liikuntapaikat, venepaikat sekä jätehuolto. Osa palveluista tuotetaan itse ja osa hankitaan ostopalveluina. Liikenneväylien kuntoa sekä hoidon tasoa tarkkaillaan jatkuvasti ja havaittuihin ongelmiin reagoidaan nopeasti.

LIIKENNEVÄYLÄT

Yksikön tehtävänä on hoitaa ja kehittää kunnan hoidossa olevaa tie- ja katuverkkoa. Kaavateiden kunnossapidosta huolehditaan urakoitsijoiden avulla. Katuverkkoa on yhteensä 45 km ja kevyen liikenteen väyliä 9 km.

PUISTOT JA YLEISET ALUEET

Yksikön tehtävänä on pitää kunnan keskeiset ja ympäristökuvan kannalta tärkeät puistot ja yleiset alueet määrärahojen puitteissa hyvässä kunnossa. Puistotöiden työnjohtajana toimii rakennusmestari. Käytännön työtä tehdään kausipuistotyöntekijöiden sekä kesätyöntekijöiden voimin. Puistoja hoidetaan suunnitelmallisesti. Rakennettuja puistoja on n. 3 ha ja muiden hoidettavien alueiden pinta-ala on yhteensä n. 10 ha.

LIIKUNTAPAIKAT

Monipuoliset liikuntapaikat innostavat kuntalaisia liikkumaan. Urheiluseurat ja liikuntajärjestöt ovat keskeisiä toimijoita käytännön työssä.

VENEPAIKAT

Venepaikkoja on Joroisselän satamassa, Kolpalla, Paron venerannassa, Kirvesniemessä sekä Paavalinkivessä. Venepaikkojen hoito on pääosin teknisen toimen tehtävänä.

JÄTEHUOLTO

Joroisissa jätehuollosta vastaa Keski-Savon jätehuolto Ilky.

Alla on esitetty toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022, esitetty ja arvioitu tavoitteiden toteumaa tarkastuslautakunnan näkökulmasta.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Keinot, toimenpiteet	Mittarit	Tot 1-12
Taajamissa olevien puistoalueiden viihtyvyyden lisääminen.	Kulkuväylien pintojen uusiminen ja kasvillisuuden siistiminen/poisto.	Kulkuväylien rajat ovat selvät ja kulkeminen on helppoa ja turvallista.	Pienpuuston raivauksia toteutettiin eri paikoissa kuten mm. Vesitornin puistossa.
Ulkoilu- ja liikuntapaikkojen merkintöjen parantaminen	Merkintöjen uudistaminen ja yhdenmukaistaminen	Merkinnät tarkastettu ja yhdenmukaistettu	Kotkatharjun reittikartta uusittiin. Opasteiden uusiminen ei toteutunut.
Veneiden maapaikkojen lisääminen.	Rantojen kartoittaminen venepaikoiksi.	Venepaikat ovat valmistuneet ja vuokrattu.	Kirvesniemeen rakennettiin 11 uutta venepaikkaa ja paikoitusalue.
Hulevesien parempi ohjautuminen liikenneväylien pinoilta hulevesiverkostoon.	Reunapolanteiden poisto pääväyliltä, kallistuksien korjaus ja halkeamien paikkaus.	Hulevedet eivät lätäköidy ja sateiden aiheuttama eroosio vähenee.	Reunapolanteita on poistettu ja vedenohjausta parannettiin. Halkeamia on paikattu.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden toteutumiseksi:

Sateiden määrä kasvaa ja hulevesien hallinta vaikeutuu eivätkä tavoitteen mukaiset toimet ole riittäviä tavoitteen toteutumiseksi. Hulevesivahinkoja ei aiheutunut vuoden aikana.

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla:

00042400 Kuntatekniikka				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	19218	28624,94	9406,94	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 148,9 %
Toimintakulut	-483616	-625514,39	-141898,39	Kustannustaso on ylittynyt yli neljänneksellä toteumaprosentin ollessa 129,3 %
Toimintakate	-464398	-596889,45	-132491,45	Toimintakate on ylittynyt yli neljänneksellä toteumaprosentin ollessa 128,5 %

Talous

Kuntatekniikassa koettiin yleinen kustannustason nousu. Nousua hillitsi kuitenkin esim. puitesopimusten indekseihin sitominen, koska indeksit eivät nousseet kustannusten tahdissa. Lisäksi etenkin katujen ja liikuntapaikkojen talvihoitokulut nousivat lumisten talvien johdosta. Toimintakulut ylittyivät n. 142 000 €, josta n. 30 000 € selittää katujen ja puistojen hoitokustannusten nousu. Latujen hoitokustannusten nousu vaikutti n. 42 000 €. Lisäksi varastojen ja rahastojen muutos vaikutti alijäämän syntyyn n. 33 000 €.

Toiminta

Katujen auras kertoja toteutui huomattavasti enemmän kuin aikaisempina vähälumisempina talvina. Negatiivisen palautteen määrä oli kuitenkin kokonaisuudessa hyvin pieni.

Talousarvion kirjalliset tavoitteet

Kirjalliset tavoitteet toteutuivat pääosin.

Kiinteistö- ja ruokapalvelut

Kiinteistö- ja ruokapalveluihin sisältyvät kaikki kunnan omistamiin kiinteistöihin liittyvät toiminnot kuten siivous- ja puhtauspalvelut, talonmies- ja korjaustyöpalvelut, kiinteistöjen muut kulut sekä ruokahuolto. Alla on esitetty toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022, tavoitteiden toteumaa ja tarkastuslautakunnan arviota.

Kunnan strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Keinot, toimenpiteet	Mittarit	Tot 1-12
Käyttämättömien ja vähäkäyttöisten kiinteistöjen ylläpitokustannusten vähentäminen. Ko. kiinteistöjen purkuelvitys laaditaan.	Lämmityksen ja ilmanvaihdon laskeminen minimitasolle.	Ylläpitokustannukset laskevat. Purkusuunnitelma tasearvovaikutuksineen on laadittu.	Kahta asuntokohdetta valmisteltiin purkua varten. Purku tapahtuu v. 2023.
Valmistautuminen Sote-kiinteistöissä työskentelevien laitoshuoltajien mahdolliseen siirtoon hyvinvointialueelle 1.1.2023 alk.	Organisaatiomuutoksen valmistelu henkilöstön ja hyvinvointialueen yhteistyönä	Mahdollinen organisaatiomuutos on valmis 1.1.2023 alkaen	Joroisten terveysaseman laitoshuollon henkilöstö siirtyi Servica Oy:n palvelukseen
Oppilaiden osallisuuden lisääminen ruokapalvelussa	Perustetaan esim. ruokaraati Yhtenäiskoulussa	Ruokaraadin kokoontumiset kpl/v Ruokaraadin laatimat ja toteutuneet esitykset esim. ruokalistasuunniteluun/toiveruokapäiviin	Makuraadissa on edustus joka luokka-asteelta ja se kokoontui syyslukukaudella ensimmäisen kerran.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden toteutumiselle:

Ei odotettavissa olevia riskejä.

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla:

00042510 Kiinteistöpalvelut				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	3 907 985	4 128 889,14	220 904,14	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 105,7 %
Toimintakulut	-2 998 474	-3 332 086,31	-333 612,31	Kustannustaso on kasvanut noin 11 % arvioitua suuremmaksi toteumaprosentin ollessa 111.1 %
Toimintakate	909 511	796 802,83	-112 708,17	Toimintakate on toteutunut arvioitua pienempänä toteumaprosentin ollessa 87,6 %

Kiinteistöpalveluiden toimintakate alittui n. 112 000 €. Suurimmat kustannusylitykset aiheutuivat lämmityksestä (n. +40 000 €), pihojen talvihoitokustannuksista sekä urheilutalon ja vanha virastotalon (Casinon) korjaus- ja muutostöistä. Suurimman eron talousarvioon nähden aiheutti kuitenkin virastotalon tasearvon alaskirjaus 300 000 eurolla. Muilta osin kiinteistöjen kustannustason nousua aiheutti yleinen kustannustason nousu.

Toiminta

Casinon ja urheilutalon korjaus- ja muutostöihin ei toteutetussa laajuudessa oltu varauduttu. Molemmat tilat on muutostöiden jälkeen vuokrattu joko kunnan omaan toimintaan tai yleiseen kokouskäyttöön ja tilojen käyttö on jatkuvaa ja runsasta (mm. Casino yli 130 käyttökertaa). Kunta hankki omistukseensa teollisuushallin Liunan teollisuusalueelta ja vuokrasi sen yrittäjälle.

Talousarvion kirjalliset tavoitteet

Kirjalliset tavoitteet toteutuivat.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kiinteistö- ja ruokapalvelujen toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet olennaisin osin tavoitteiden mukaisesti. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kiinteistöt pidetään toiminnallisesti hyvässä kunnossa ja siihen varataan riittävät resurssit. Alla on esitetty määräraha- ja tulotulojen, toimintakulujen ja -katteen osalta sitovalla tasolla. Talousarvio on esitetty sisältäen talousarviomuutoksen.

Alla on esitetty teknisen toimialan talousarvion toteuma yhteensä. Talousarvio sisältää muutetun talousarvion mukaiset luvut. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan teknisen toimen talousarvio toteutui olennaisin osin talousarvion mukaisesti. Talouden tasapainotusohjelman mukaisia toimenpiteitä on suoritettu, mutta terveystalon myyntiä ei ole saatu toteutettua ohjelman mukaisesti. Talousarvion kustannustason kertymään on vaikuttanut mm. kunnantalon alaskirjaus sekä talvi on ollut ankara, mikä näkyy energiahoitokulujen kasvuna. Puhtauspalvelun ja ruokahuollon talousarvion toteuma on olennaisin osin talousarvion mukainen. Puunmyyntitulot sekä tonttien ja maiden myynnistä kertyi tuloa 122 234,62 euroa. Tarkastuslautakunta arvioi, että Tekninen Toimiala on suoriutunut vuodesta 2022 olosuhteet huomioiden hyvin.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kustannusten nousu alkoi jyrkästi Venäjän hyökätessä Ukrainaan. Tämä ei ollut ennakoitavissa.

Tarkastuslautakunta suosittelee vesilaitoksen välitilin tarpeellisuuden arviointia.

00042010 Tekninen toimiala yhteensä				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	4 173 003	4 472 650,66	299 647,66	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 107,2 %
Toimintakulut	-4 491 966	-4 902 149,81	-410 183,81	Kustannustaso on noussut lähes 10 % arvioidusta toteumaprosentin ollessa 109,1 %
Toimintakate	-318 963	-429 499,15	-110 536,15	Toimintakate on toteutunut reilusti alijäämäisenä toteumaprosentin ollessa 134,7 %
poistot ja arvonalennukset	-992 087	-1 306 292,33	-314 205,33	Poistot ovat toteutuneet arvioitua suurempina johtuen mm vanhan kunnantalon alaskirjauksesta, toteumaprosentin ollessa 131,7 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 311 050	-1 735 791,48	-424 741,48	Tilikauden tulos painui vahvasti alijäämäiseksi toteumaprosentin ollessa 132,4 %

Sivistystoimi

Sivistystoimi sisältää varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukio-opetuksen, vapaan sivistystyön, kirjastotoimen sekä hyvinvointitoimen toiminnot. Kunnanvaltuuston hyväksymässä talouden tasapainotusohjelmissa I ja II vuoden 2022 osalle on jäänyt sivistystoimen toimintaan vaikuttavia seuraavia toimenpiteitä:

- varhaiskasvatuksen osalta kotihoidon tuen leikkaus 20 000 €. 5-vuotiaiden esiopetuskokeilusta johtuen kokonaiskustannus nousee leikkauksesta huolimatta.
- lukion osalta 20 000 € nettomenojen pienennys. Kokonaiskustannus nousee oppivelvollisuusiän laajenemisen takia.
- sivistystoimen talousarviossa talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet yhteensä ovat arviolta 180.000 euroa verrattuna vuoteen 2019.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että säästötoimenpiteet ovat olennaisin osin toteutuneet, mutta korostaa toiminnan laadun merkitystä ja sen kehittämistä jatkossakin. Alla on esitetty varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet vuodelta 2022 ja niiden toteumaa sekä arviointia tarkastuslautakunnan näkökulmasta.

Varhaiskasvatus

Toiminnan tavoite	Toteuma
Varhaiskasvatus, toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuodelle 2022	
Tasalaatuisen varhaiskasvatuksen varmistamiseksi koottuun Kasvattajan käsikirjaan kirjatut toimintatavat ja menetelmät otetaan arjen työkaluna käyttöön kaikissa Joroisten varhaiskasvatusyksiköissä. Erityisesti kehityskohteeksi nostetaan kasvattajan sensitiivisyys	Toteuman arviointi meneillään, arviointikysely käyty viime vuoden lopulla. Henkilökohtaiset tavoitteet asetettu ja asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteet ovat osittain saavutettu.</i>
Joroisten kunnan kotouttamisohjelma vuosille 2021–2024 hyväksyttiin 4.10.2021. Ohjelman mukaan kaikilla varhaiskasvatuksen asiakkaina olevilla perheillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tietoa varhaiskasvatuksesta ja osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.	Monikulttuurinen tausta on otettu huomioon useilla eri tavoilla ja perheille on annettu mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua kyselyiden ja tapahtumien kautta. Tulkkipalvelua on käytetty. Erityisesti tapahtumien osallistumisprosentti oli korkea (70–90 % perheistä). <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteet ovat osittain saavutettu.</i>
Joroisten kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2019) kirjatun vertaissovittelun toimintamallin käyttöön ottaminen kaikissa varhaiskasvatuksen yksiköissä. Mini Versossa sovittävän työotteen myötä tavoitteena on edistää lasten toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja.	Mini Verson käyttö on koulutettu henkilökunnalle ja suurimmalle osalle lapsista, sen käyttöä on arvioitu, vertaissovittelun määrä on lisääntynyt huomattavasti. Lapset oppineet sanallistamaan tunteitaan paremmin. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteet ovat osittain saavutettu.</i>

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tietojen mukaan henkilöstöä on kevätkaudella kuormittanut tilaongelmat. Ukrainalaisten lasten tulo ryhmiin sekä henkilöstön poissaolot ovat lisäksi aiheuttaneet haasteita.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksessa on saatavilla riittävät resurssit toiminnan laadun varmistamiseksi. Koronaepidemia on tuonut omat ongelmansa toimintaan. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan varhaiskasvatus on pääosin saavuttanut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tarkastuslautakunta korostaa ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä poissaolojen vähentämiseksi. Alla on esitetty varhaiskasvatuksen määrärahataulukko sitovalla tasolla toimintatuottojen, toimintakulujen ja toimintakatteen osalta.

000305501 Varhaiskasvatus				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	185 194	316 306	131 112	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 171
Toimintakulut	-2 641 653	-2 669 797	-28 144	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 101
Toimintakate	-2 456 459	-2 353 491	102 968	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 96

Perusopetus

Perusopetuksen tehtävänä on antaa laadukasta ja monipuolista yleissivistävää opetusta ja kasvattaa vastuulliseen yhteistyöhön ja hyviin vuorovaikutustaitoihin. Perusopetuksen tavoitteena on, että jokainen nuori jatkaa opintojaan toisella asteella ja suorittaa siellä tutkinnon. Alla on esitetty perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2022, tavoitteiden toteumaa ja arvio tarkastuslautakunnan näkökulmasta.

Toiminnan tavoite	Toteuma
Perusopetus, toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuodelle 2022	
Koronatilanteen aiheuttamien vaikutusten tasoittaminen.	Koronatilanne haastava oli kevätkaudella. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tilannekuvan kartoitus ja korjaavien toimien toteutus on haasteista huolimatta olennaisin osin saavutettu.</i>
Lukutaidon ja lukemisen kulttuurin kehittäminen.	Hankkeelle on haettu jatkoaikaa ja toteuttaminen on käynnistynyt onnistuneesti. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoite on saavutettu.</i>

Alla on esitetty perusopetuksen määrärahataulukko sitovalla tasolla toimintatuottojen, toimintakulujen ja toimintakatteen osalta. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan perusopetus on pysynyt kokonaisuutena hyvin taloudellisissa ja toiminnallisissa tavoitteissaan. Kustannustason alittuminen on johtunut pääosin koronaepidemian aiheuttamista toimintojen peruuntumisista. Tarkastuslautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että riittävät henkilöstöresurssit ovat saatavilla toiminnan ja opetuksen laadun varmistamiseksi. Oppilasmäärän kehitys tulee huomioida toiminnan suunnittelussa.

00031050 Perusopetus				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	196 456	212 635	16 179	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprocentin ollessa 108
Toimintakulut	-4 872 142	-4 744 263	127 879	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprocentin ollessa 97
Toimintakate	-4 675 686	-4 531 628	144 059	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprocentin ollessa 97

Lukio-opetus

Palvelusuunnitelma: Lukio antaa opetussuunnitelman mukaisesti opiskelijoille laajan yleissivistyksen ja jatko-opintokelpoisuuden sekä elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Lukio antaa opiskelijoille edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä auttaa opiskelijoita tasapainoiseksi ja toiset huomioonottavaksi ihmiseksi. Joroisten lukio on aktiivinen yhteistyössä ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Yrittäjyyskasvatuksen osalta jatketaan yhteistyötä XAMK:n kanssa samalla toteutetaan korkeakoulu yhteis-työn vaatimuksia, Oman Osuuskunnan sekä paikallisen yrittäjäjärjestön sekä yrittäjien kanssa. Osuuskunta Eihveliä esitellään myös yhdeksännen luokan oppilaille ja kerrotaan sen tarjoamista mahdollisuuksista. Uuden lukion opintosuunnitelman myötä toimintaa kehitetään yrittäjyyskasvatussuunnitelman mukaisesti.

Urheilulinjojen kohdalla jatketaan aktiivista markkinointia, varsinkin oman yläkoulun oppilaiden osalta. Pyritään järjestämään koululiikuntaliiton frisbeegolf -kilpailut Joroisissa ja siirretään lajiosaamista myös yhtenäiskoulun puolelle. Tavoitteena on tarjota mahdollisuuksien mukaan myös frisbeegolf -kerhoja yläkoulussa, salibandyn kohdalla tämä toiminta on jo toimivaa. Mikäli urheiluakatemiaan mahtuu, voidaan 9-luokkalaisia ottaa mukaan akatemiatoimintaan.

Toiminnan tavoite	Toteuma
Lukio-opetus, toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuodelle 2022	
Lukion näkyvyyden kasvattaminen.	Lukion toimintaa on pidetty esillä paikallisessa lehdessä, IG:ssä, FB:ssä ja TIKTOKissa. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että näkyvyyden kasvattamiseen ei ole olemassa selkeitä mittareita ja sitä on vaikea arvioida, eikä toteumaa voida määrittää.</i>
Henkisen hyvinvoinnin lisääminen.	Toteutettiin erilaisia tapahtumia sekä kysely, jossa kartoitettiin oppilaiden toiveita. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteena henkisen hyvinvoinnin lisääminen on vaikea arvioida, eikä toteumaa voida määrittää.</i>

Alla on esitetty lukio-opetuksen määräraha-aulukko sitovalla tasolla toimintatuottojen, toimintakulujen ja toimintakatteen osalta. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan lukio-opetus on pysynyt kokonaisuutena hyvin taloudellisissa ja toiminnallisissa tavoitteissaan. Kustannustason alittuminen on johtunut pääosin toimintakulujen alhaisemmasta kehityksestä aineiden ja tarvikkeiden sekä henkilöstökulujen osalta sekä vuokrien alhaisempi toteutuma. Tarkastuslautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että riittävät henkilöstöresurssit ovat edelleen saatavilla toiminnan ja opetuksen laadun varmistamiseksi. Oppilasmäärän kehitys tulee huomioida toiminnan suunnittelussa.

00032000 Lukio-opetus				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	42 752	51 699	8 947	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 121
Toimintakulut	844 634	794 860	49 774	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 94
Toimintakate	-801 882	-743 161	58 721	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 93

Kirjastotoimi

Palvelusuunnitelma: Toenperän kirjaston toimintasuunnitelman mukaisesti kirjastotoimi järjestää kirjastopalvelut Joroisten ja Rantasalmen kuntien alueella sekä kirjastoautopalvelut myös Juvan kunnan alueella. Kirjastotoimi pyrkii osaltaan takaamaan hyvin toimivat lähipalvelut kunnissa. Kirjastot pyrkivät aktiivisesti ja luovasti osallistumaan savolaisen verkostomaisen kirjastoyhteistyön luomiseen, keskiössä savolainen kirjastoasiakkuus. Toimintaa ohjaavat laki yleisistä kirjastoista, kuntien strategiat sekä Toenperän kirjaston toimintasuunnitelma ja sen mukaiset tavoitteet.

Toiminnan tavoite	Toteuma
Kirjastotoimi, toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuodelle 2022	
Kirjaston asiakas saa tarvitsemaansa digitukea.	Joroinen: 20 Rantasalmi: 110 <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoite on osittain saavutettu.</i>
Kirjastotiloja käytetään oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan edistämätöntä yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Kirjasto edistää myös moniarvoista kulttuurista vuoropuhelua	Joroinen Tapahtumia: 48 Osallistujia: 740 Rantasalmi Tapahtumia: 101 Osallistujia: 1981 <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja moniarvoisen kulttuurisen vuoropuhelun edistämisen mittareita ei voida asettaa eikä toteumaa voida määrittää.</i>

Alla on esitetty kirjastotoimen määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla toimintatuottojen, toimintakulujen ja toimintakatteen osalta. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kirjastotoimi on pysynyt kokonaisuutena hyvin taloudellisissa ja toiminnallisissa tavoitteissaan. Kirjastotoimi on käynyt läpi isoja muutoksia toiminnassaan, ja suunnittelu- sekä hallinnollinen työ on vaikuttanut kirjastotoimen tavoitteiden saavuttamiseen. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kirjaston tulevaisuus ja sen tehtävät määritellään selkeästi pitkällä tähtäimellä. Kunnan vähenevä asukasmäärä ikärakenteen ja muuttotappion takia tulee huomioida toiminnan suunnittelussa.

0034000 Kirjastotoimi				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	309 660	318 771	9 111	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 103
Toimintakulut	-615 341	-623 850	-8 509	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 103
Toimintakate	-284 166	-305 079	602	Toimintakate on toteutunut arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 100

Vapaa sivistystyö

Palvelusuunnitelma: Soisalo-opisto toimii Heinäveden, Joroisten, Pieksämäen ja Varkauden alueella. Sen toimialat ovat vapaan sivistystyön koulutus (kansalaisopisto), taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä (musiikkiopisto, musiikkileikkikoulu ja tanssikoulu), taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä (tanssikoulu, kuvataidekoulu, puhallinkoulu, käsityökoulu, taideleikkikoulu ja musiikkikoulu) sekä avoin yliopisto-opetus, ammatillinen täydennyskoulutus ja muu kehittämissyö.

Soisalo-opisto tarjoaa tavoitteellista opiskelua sekä itsensä kehittämistä ja tätä kautta edistää yksilön hyvinvointia. Toiminta-alueita on koko Soisalo-opiston alue ja toimintaa Joroisissa on kirkonkylän ja Kuvansin lisäksi haja-asutusalueen kylillä.

Toiminnan tavoite	Toteuma
Sivistystyö, toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuodelle 2022	
Soisalo-opisto edistää kuntalaisten hyvinvointia.	Opiston toiminnan suunnittelua varten toteutettu kysely, jossa 900 vastausta. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että hyvinvoinnin edistämistä on vaikea mitata, mutta tavoite on osittain saavutettu.</i>
Soisalo-opisto edistää kestävästä kehitystä.	Opisto toimii ekososiaalisten arvojen mukaisesti. <i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoite on osittain saavutettu.</i>

Alla on esitetty sivistystoimen määräraha-aulukko sitovalla tasolla toimintakulujen ja toimintakatteen osalta. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vapaa sivistystyö on pysynyt kokonaisuutena hyvin taloudellisissa ja toiminnallisissa tavoitteissaan. Soisalo-opiston tuntimäärää vähennettiin v 2022 3000 tuntiin aiemmasta 3600 tunnista. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että väestörakenne ja muuttotappio huomioidaan myös jatkossa.

0035000 Vapaa sivistystyö				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintakulut	-110 409	-102 785	7 624	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 93
Toimintakate	-110 409	-102 785	7 624	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 93

Hyvinvointi

Palvelusuunnitelma:

Kuntalain mukaisesti Joroisten kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävä kehitystä alueellaan. Hyvinvointia edistääkseen kunta kehittää kunnan elinvoimaa ja toimintakykyä pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti, tunnistaa eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointitarpeet sekä –odotukset ja luo edellytyksiä hyvään elämään palveluiden järjestämisen kautta, ehkäisee ja vähentää sosiaalisia ongelmia ja eriarvoisuutta sekä tekee yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa kunnan asukkaiden terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvinvointitietouden keräämiseksi. (Kuntastrategia 2018–2022). Hyvinvointipalveluiden tehtävänä on tarjota kuntalaisille hyvinvointia tukevia ja lisääviä vapaa-ajan palveluita. Hyvinvointipalvelut sisältävät liikuntatoimen, nuorisotoimen, etsivän nuorisotyön, kulttuuritoimen ja museon.

Toiminnan tavoite	Toteuma
Hyvinvointi, toiminnalliset tavoitteet ja toteuma vuodelle 2022	
Liikuntapalvelut tukevat ja lisäävät kuntalaisten hyvinvointia ja toimintakykyä.	<i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteet ovat osittain saavutettu.</i>
Nuorisopalvelut tukevat ja lisäävät nuorten hyvinvointia ja vaikuttamismahdollisuuksia	<i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteet ovat saavutettavissa olevien seikkojen osalta saavutettu.</i>
Kulttuuripalvelut tukevat ja lisäävät kuntalaisten hyvinvointia	<i>Tarkastuslautakunta arvioi, että tavoitteet ovat osittain saavutettu.</i>

00035500 Hyvinvointi				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	41 931	71 815	29 884	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 171
Toimintakulut	-428 692	-422 032	6 660	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 103
Toimintakate	-386 761	-350 217	36 544	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 91

Kunnan jalkautuvan kuraattorin hanke on tiliöity hyvinvoinnin alle, mistä johtuen ylijäämä on melko suuri.

00030010 SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	775 993	971 225	195 232	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 125
Toimintakulut	-9 427 461	-9 357 586	155 285	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 98
Toimintakate	-8 651 468	-8 386 361	350 517	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 96

Sivistystoimen tilikausi 2022 oli 3,9 % ylijäämäinen. Sivistystoimi sai vuonna 2022 useita erilaisia erityisavustuksia hankkeisiin. Henkilöstökuluja alensi kelpoisten henkilöiden puute.

PERUSTURVA

Perusturvan toimiala

Perusturvan järjestämis- ja tuotantovastuu oli Varkauden kaupungin sosiaali- ja terveystoimikunnalla. Joroisten kunnan perusturvalle asettamat tavoitteet ja määrärahat vuonna 2022 kohdennettiin Varkauden sosiaali- ja terveystoimikunnan organisaatioon ja tilikarttaan.

Talouden tasapainotusohjelman mukaan säästöjä toteutettiin v. 2022 40 000 €.

Perusturvan, samoin kuin perhe- ja sosiaalipalveluiden rakenne säilyivät melko samanlaisena kuin 2021, koska 2022 oli viimeinen vuosi ennen Joroisten kunnan siirtymistä uudelle Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.

Terveyspalveluissa oleellisin muutos oli kuvantamisessa lisääntynyt yhteistyö Varkauden kanssa. Hoito- ja hoivapalveluissa yhteistyö Varkauden kanssa lisääntyi myös. Joroisten vuodeosasto toimi 10-paikkaisena osastona, mutta osastonhoitaja oli yhteinen Varkauden akuuttiosaston ja Joroisten osaston kanssa. Tämä lisäsi sekä yhteistyötä että henkilöstön osaamisen kehittymistä osastojen välillä.

Joroisten ja Varkauden kotihoidon esihenkilö oli yhteinen. Tämä ratkaisu auttoi yhtenäistämään toimintatapoja ja paransi henkilöstön joustavaa käyttöä yhteistoiminta-alueella.

Perusturva

Tilinpäätös perusturva				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	2 262 955	2 300 328	37 373	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 102
Toimintakulut	-22 444 572	-22 708 101	263 529	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 101
Toimintakate	-20 181 617	-20 407 773	226 156	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 101

Perhe- ja sosiaalipalvelut Joroinen

Tilinpäätös Perhe- ja sosiaalipalvelut				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	86 337	137 916	51 579	Toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän toteumaprosentin ollessa 160
Toimintakulut	-4 214 525	-4 252 586	-38 061	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 101
Toimintakate	-4 128 188	-4 114 669	13 519	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 100

Terveyspalvelut

Tilinpäätös Terveyspalvelut				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	844 687	855 848	11 161	Toimintatuottoja on kertynyt lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 101
Toimintakulut	-3 371 112	-3 460 035	-88 923	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 103
Toimintakate	-2 526 425	-2 604 188	-77 763	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 103

Hoito- ja hoivapalvelut

Tilinpäätös Hoito- ja hoivapalvelut				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	1 331 931	1 306 564	-25 367	Toimintatuottoja on kertynyt lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 98
Toimintakulut	-6 554 082	-6 887 413	-333 331	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 105
Toimintakate	-5 222 151	-5 580 849	-358 698	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 107

Hoito- ja hoivapalvelujen taulukkoa selittävässä tekstissä tilinpäätöksessä on näppäilyvirhe. Luku 5 580 849 € pyöristyy miljoonissa euroissa lukuun 5,581 eikä 5,851 teuroon.

Lääketieteelliset palvelut

Tilinpäätös Lääketieteelliset palvelut				
Toiminto	TA 2022	TP 2022	Ero	Kommentit
Toimintatuotot	0	0	0	-
Toimintakulut	-8 304 853	-8 108 066	196 787	Kustannustaso on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 98
Toimintakate	-8 304 853	-8 108 066	196 787	Toimintakate on toteutunut lähes arvioidun mukaisesti toteumaprosentin ollessa 98

Toimintatuottojen toteutuma on Varkauden kaupungin laskutus Joroisten kunnalta. Toimintakulujen toteutumassa ei ole mukana Etelä-Savon sairaanhoitopiirin lopullista kuntalaskutusta. Joroisten kunta vastaa lopullisesta laskusta suoraan Etelä-Savon sairaanhoitopiirille (hyvinvointialueelle). Myöskään apuvälinetoiminnan tasaus vuodelta 2022 ei ole kustannusten toteutumassa.

Etelä-Savon sairaanhoitopiirin lopullinen kuntalaskutus

Varkauden kaupungin kanssa sovitulla tavalla Joroisten kunta huolehti Essoten loppulaskutuksesta 314 334 €, joka sisälsi apuvälinepalveluiden tasausta 112 004 €. Essoten laskutuksen loppusumma oli 8 874 898 euroa. Erikoissairaanhoidon kulut kalliiden hoitojen osalta saatiin kalliinhoidon rahaston ansioista jäämään 412 598 €:on. **Palkkaharmonisoinnin** kustannuksista ei tarkkaa kirjallista selvitystä ja laskelmaa ole Joroisille pyynnöstä huolimatta esitetty.

Kertaeräiset koronakompensaatiot

Koronan kertakorvaukset maksetaan vuoden 2023 aikana eivätkä ne vaikuta käsillä olevaan vuoden 2022 tilinpäätökseen, vaikka ovatkin tosiasiaa tilikaudelle kuuluvia kuluja.

Perusturvan toimialan kokonaiskustannukset

Perusturvan toimialan kokonaiskustannukset Joroisten osalta yhteensä olivat 20 731 070 € (Varkauden laskutus 20 416 736 € ja Joroisten Essotelle maksama lisälasku 314 334 €). Essote purkautui vuoden 2022 päätteeksi ja Essoten lisälasku sisältää siksi myös vuonna 2019 laskuttamatta jääneen alijäämän.

Varkauden kaupungin tilinpäätöksen teksteissä on avattu/selitetty taulukoita, joissa toimintatuotot sisältävät Varkauden kaupungin Joroisten kunnalta laskuttamat yhteistoimintaosuudet. Joroisten kunnassa sosiaali- ja terveystoimen tilinpäätökseen on tekstit otettu Varkauden kaupungin tilinpäätöksestä. Toimitetuissa aineistoissa oli myös taulukot (toimitetussa excel-tiedostossa), joissa Varkauden kaupungin Joroisten kunnalta laskuttama yhteistoimintaosuus on vähennetty toimintatuotoista. Näissä taulukoissa toimintatuotoissa ovat muut perityt tuotot (myynti- ja maksutuotot, tuet ja avustukset sekä muut toimintatuotot) ja taulukon Tilikauden tulosrivi osoittaa Varkauden kaupungin yhteistoimintalaskutuksen määrän. Käytettyjen taulukoiden ja tekstien välinen yhteys ei näin ollen ole selkeä, jää tulkintavaikeus. Tarkastuslautakunta toteaa, että perusturvan arviointi on ollut tämän takia hieman tavallista enemmän kysymyksiä herättävä.

KUNNAN TALOUS

Joroisten kunnan ja vesihuoltolaitoksen tuloslaskelman keskeiset luvut on esitetty alla olevassa taulukossa.

Kunnan ja vesihuoltolaitoksen keskeiset talousluvut €				
TOIMINTO	TA 2022	TP 2022	ERO	KOMMENTIT
TOIMINTATUOTOT	6 465 291	7 166 736	701 445	Tulot ylittivät talousarvion sen verran, että toiminta- ja vuosikate jäivät positiivisiksi.
TOIMINTAKULUT	-37 977 132	-38 392 502	-415 370	Poikkeuksellinen vuosi aiheutti myös kulupuolelle odottamattomia menoja.
TOIMINTAKATE	-31 511 841	-31 225 766	286 075	Toimintakate pysyi positiivisena toimintatuottojen ansiosta.
VUOSIKATE	1 775 159	1 780 609	5 450	Vuosikatteenä tuli tilinpäätöksessä lähes sama kuin oli arvioitu, hieman ylittynyt.

Muut rahoituskulut ylittivät talousarvion 823 %:sti. Tili sisältää niiden sijoitusten tappioita, jotka tuloutuivat tilikauden aikana.

Kunnan ja vesilaitoksen tulos ylsi haastavasta vuodesta huolimatta 362 000 €:a ylijäämäiseksi. Tähän saavutukseen kunta kykeni, vaikka se huolehti Essoten alijäämästä, ukrainalaisten vastaanottamisesta, vesitornin rakentamisesta ja kunnantalon sekä vuokra-asuntojen arvojen alas kirjaamisesta.

Kunnan kassavarojen riittävyys pieneni edellisen vuoden 141 päivästä v. 2022 127 päivään. Kuntakonsernissa riittävyys oli 91 päivää, v. 2021 103 päivää.

Polttoaineiden hinnan nousu, laiterikot ja -hankinnat aiheuttivat vesihuoltolaitoksen liikeylijäämän jäämisen 63 000 € alle budjetoidun 121 000 €:n. Vesihuoltolaitos maksaa kunnalle yleisen korkotason mukaisesti korkoa. Aiempina vuosina yleinen korkotaso on ollut nolla, eikä korkoa ole maksettu. Korkojen nousun myötä kunta sai nyt vesihuoltolaitokselta korkotuottoa n. 45 000 €.

Koronakompensaation loputtua väheni kunnan saama yhteisövero jonkin verran. Sen sijaan tulo- ja kiinteistöverot olivat nousussa. Kiinteistöjen tarkastusprojekti on sivutuotteena korjannut myös kiinteistöverot lakisääteiseen tasolle. Veroprosentit ovat pysyneet vuodesta 2019 lähtien samoina. Vuonna 2023 tuloveroprosentti putoaa sosiaali- ja terveysalojen siirryttyä Pohjois-Savon hyvinvointialueeseen 21,25:stä 8,86 prosenttiin.

Vuosikate on pudonnut huippuvuoden 2020 (269,1 %) jälkeen alle puoleen (123,7 %). Vuosikate osoittaa kuinka kunta selviää investoinneistaan, sijoituksistaan ja lainojensa lyhennyksistä.

Kuten tilinpäätöksessäkin todetaan, on infran korjaamiseen myös tarkastuslautakunnan mielestä kiinnitettävä erityistä huomiota, ettei sen korjausvelka kasva kohtuuttomasti.

Taloudessakin on monesti helpompaa kirjoittaa asiat ns. ammattikielellä. Kuitenkin tavalliselle lukijalle esim. "Poistoeron korjaus pienentää kunnan poistoeron vähennystä" tilinpäätöksen s. 11 kolmannen kappaleen lopussa on todella vaikeaselkoista. *Tarkastuslautakunta huomauttaa kapulakielen käytöstä ja ehdottaa asioiden yksiselitteistä ilmaisua niin, että teksti olisi kaikille selkeää.*

Tarkastuslautakunta kehottaa lisäksi päivittämään konserniohjeen ja sisäisen valvonnan ohjeen.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Nopeasti muuttuvassa maailmassa toimittava proaktiivisesti tai vähintään reaktiivisesti. Kunnan talouden kannalta on arvioitava talouden tasapainottamistoimien riittävyttä tiheästi, jotta pystytään reagoimaan toimintaympäristön muutoksiin ja myös muutettava toimintaa sen mukaan.

Investoinnit on pidettävä kohtuudessa ja katse tulevaisuudessa, kuten on jo toimittu tähänkin asti. Huomioitava on myös jatkuvasti vähenevä asukasmäärä.

Kunnalla on menossa hyvin edistyksellisiä uusiutuvan energian hankkeita. Tätä uudistumiskykyistä toimintaa olisi syytä tuoda esille paremmin. Strategia on myös informaatiota, se kertoo kuntalaisille ja kunnan ulkopuolisille ihmisille, mitä kunnassa on aidosti tekeillä. Se voi tehdä kunnasta houkuttelevamman paikan asua ja ennen kaikkea yrittää.

On ollut hyvin antoisaa työskennellä tarkastuslautakunnassamme, jossa hyviä keskusteluita viriää kokouksissa. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat positiivisella tavalla ottautuneita meille annettuun vastuuseen. Kiitos virkahenkilöille nopeasta kysymyksiin vastaamisesta ja erityiskiitokset lisäksi tilintarkastaja Taina Törröselle ja tarkastuslautakunnan sihteeri Eija Susitaipaleelle. Virkistävää kesää kaikille!

Joroisissa 26.5.2023

Marja Huupponen, puheenjohtaja

Jarno Pettersson, varapuheenjohtaja

Keijo Korelin

Heidi Aholainen

Kari Otranen